

Udlændinge

Styrelsen

Im. Fln.sekr. 20

2002/71511-6S

J.nr.

17 OKT. 2002

NWT

Asylafdelingen

Antal bilag

Akt.nr. 4

Dato:
Kontor:
Sagsbehandler:4. september 2002
Dokumentationskontoret
Jens Weise Olesen

RWANDA, militærtjeneste, unddragelse, desertering, tjeneste i DRC og brug af børnesoldater

Militærtjeneste, unddragelse og desertering¹

Organisationen War Resisters International (WRI), som er et netværk af uafhængige organisationer i mere end 35 lande², oplyser, at der ikke er almindelig værnepligt i Rwanda. Der findes ingen lovgivning vedrørende personer, der er militærnægttere af samvittighedsgrunde. Den rwandiske hær, Rwanda Patriotic Army (RPA) bestod i 1998 af ca. 62.000 soldater. Minimumsalderen for rekruttering til hæren er ifølge loven 18 år. Desertering straffes i henhold til Décret - loi n° 21/1977 du 18 août 1977 instituant le Code Pénal, Titre IV Code Pénal militaires. Straffelovs artikler 479 til 487 vedrørende desertering er vedlagt dette notat.

WRI oplyser, at desertering straffes med to måneders til to års fængsel i fredstid. I alvorligere tilfælde er straffen mellem tre måneders og tre års fængsel. I krigstid gives maksimal straf. Officerers desertering straffes med et til fem års fængsel. Desertering af mere end to enkeltpersoner anses som en sammensværgelse og straffes med tre måneders til tre års fængsel i fredstid. I krigstid er straffen mellem to og fem års fængsel. Straffen for en leder af en sammensværgelse er langt højere. Desertering fra krigsfronten ("*desertion in the presence of the enemy*") straffes

¹ Der henvises i øvrigt til Danish Immigration Service, Report on political situation, security and human rights in Rwanda, Copenhagen, May 2002, s. 21-22 og 70-71 vedrørende tjeneste i DRC, militærtjeneste og børnesoldater i Rwanda.

² War Resisters International (WRI), Refusing to Bear Arms, A worldwide survey of conscription and conscientious objection to military service, Rwanda, 10 September 1998, (www.wri-org.).

med fem til 10 års fængsel og med 10 til 15 års fængsel for officerer. For desertering til fjenden er der dødsstraf. Ifølge WRI er der ingen oplysninger om praksis.

Imidlertid oplyser en hollandsk rapport³, at desertering kan straffes med dødsstraf ("*desertion is also subject to the death penalty*"). Dette svarer dog ikke til ovenstående oplysninger og heller ikke til den rwandiske militære straffelovs artikler 479 til 487 vedr. desertering. Artikel 483 i den militære straffelov siger, at maximumstraffen for desertering vil træde i kraft når deserteringen finder sted i krigstid: "*Article 483. Le maximum des peines portées à l'article précédent [artikel 482] sera prononcé lorsque la d'sertion aura eu lieu en temps de guerre*". Ifølge artikel 482 er maximumstraffen opgivet til at være mellem tre måneders og tre års fængsel. Det bemærkes, at det alene er artikel 487, der omhandler dødsstraf. Art. 487 siger således, at "*Sera puni de mort, tout militaire coupable de désertion à l'ennemi*", dvs. desertering over til fjenden straffes med dødsstraf.

Den hollandske rapport⁴ oplyser videre, at dødsstraf generelt ikke har været eksekveret siden april 1998, men at regeringen på den anden side aldrig har indikeret, at dødsstraffe ikke vil blive eksekveret.

Den hollandske rapport⁵ bekræfter, at der ikke er almindelig værnepligt i Rwanda, men oplyser, at rekrutter til hæren skal være mindst 17 år gamle. Som regel rekrutterer hæren sine soldater blandt medlemmer af Local Defence Forces (LDF). Desuden inkorporeres ex-FAR [tidligere regeringssoldater] og Interahamwe medlemmer [hutu-oprørere] ofte i hæren. I tilfælde af yderligere behov for rekruttering til hæren forekommer der periodiske tvangsrekrutteringer. Dette har især fundet sted i den nordvestlige del af landet. Dette skyldes, at man på denne måde kan holde en vis kontrol med befolkningen i dette område samt at regeringen dermed sikrer, at unge mænd tvinges ind i hæren frem for at blive rekrutteret til oprørs-

³ Council of the European Union, Note from Netherlands delegation to CIREA: *Country report on Rwanda (December 2001)*, Brussels, 26 February 2002, s. 75.

⁴ Hollandske rapport, s. 75.

⁵ Hollandske rapport, s. 86-87.

styrkerne. Især mindreårige er ofte under pres for at lade sig rekruttere og der er eksempler på, at unge mænd og gadebørn tvangsrekrutteres. Således blev alle unge mellem 14 og 20 år i Ruhengeri- og Giseneyi-provinserne indkaldt i november 2001. I nogle landsbyer er de unge blevet direkte bortført af LDF styrker og placeret i træningslejre.

Vedrørende unddragelse og desertering bekræfter den hollandske rapport⁶, at der ikke findes noget alternativ til militærtjeneste. Den som evt. forsøger at unddrage sig rekruttering risikerer i visse situationer at blive fængslet eller sendt til fronten, men vedkommende vil under alle omstændigheder blive rekrutteret. Den hollandske rapport oplyser videre, at desertering fra hæren straffes med hårde fængselsstraffe. Generelt sker der ingen registrering af rekrutteringen, men i hver *secteur*⁷ findes der en militær rekrutteringsofficer, som kender til hvem der skal eller er blevet rekrutteret. Generelt er det meget vanskeligt at undgå rekruttering og for mange er militærtjeneste den eneste måde at tjene penge på.

Tjeneste i DRC

For desertering fra rwandiske militærenheder i aktion i DRC er der dødsstraf ifølge den hollandske rapport⁸. De få soldater, som har held til at desertere fra militærtjeneste i DRC, flygter til udlandet. Der er en betydelig risiko for, at LDF-soldater sendes i tjeneste i DRC.

Den hollandske rapport oplyser, at militære domstole idømmer dødsstraffe for kriminelle handlinger begået under militære aktioner i DRC. Disse straffe eksekveres.⁹

⁶ Hollandske rapport, s. 86.

⁷ Administrativt er Rwanda lokalt opdelt på fire niveauer: *cellule*, *secteur*, distrikt (tidligere *commune*) og provins (tidligere *préfecture*). *Préfecture* er højeste niveau og *cellule* laveste. En *cellule* består af ca. 50 familier, en *secteur* af ca. fem *cellules*.

⁸ Hollandske rapport, s. 87.

⁹ Hollandske rapport, s. 75.

Trods fredsaftalen den 30. juli 2002 i Pretoria, Sydafrika mellem DRK og Rwanda ser det ikke ud til, at de rwandiske tropper vil blive trukket ud af DRC lige med det samme. Ifølge aftalen skulle Rwanda trække sine tropper ud af DRC mod at DRC afvæbner og repatrierer tusinder af tidligere rwandiske soldater, dvs. rwandiske hutu-oprørere. Aftalen skulle implementeres inden for 30 dage. Rwandas FN-ambassadør Anatase Gasana erklærede i august 2002, at DRC ikke har indstillet støtten til hutu-oprørere i DRC samt at truslen fra disse oprørere truer fredsaftalen mellem Rwanda og DRC. Ifølge FN-ambassadøren vil Rwanda ikke trække sine tropper ud af DRC, førend Rwandas sikkerhedsinteresser er blevet varetaget¹⁰. BBC News oplyste den 31. juli 2002, at Rwanda i henhold til aftalen skal trække ca. 30.000 tropper ud af DRC. Den rwandiske oprørsbevægelse i DRC, The Democratic Forces for the Liberation of Rwanda, har dog afvist fredsaftalen¹¹.

Flere af lederne i den Rwanda-støttede congolesiske oprørsbevægelse Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma/Congolese Rally for Democracy-Goma (RCD-Goma) i DRC beskyldes af Human Rights Watch (HRW) for at være ansvarlige for krigsforbrydelser i den østlige del af DRC. HRW nævner således Gabriel Amisi (også kaldet Tango Fort) Bernard Biamungu og Laurent Nkunda som de ledere, der var direkte involveret i drabene på mindst 80 politifolk og soldater, der gjorde oprør i maj 2002 i Kisangani i DRC¹².

Local Defence Forces (LDF)

Ifølge den hollandske rapport¹³ vælges medlemmer til LDF officielt af befolkningen på *cellule* niveau (se ovenfor). Imidlertid udarbejder de lokale myndigheder lister over de, som skal rekrutteres med eller uden de kommende rekrutters viden eller accept. Der er desuden eksempler på åbenlys tvangsrekruttering til LDF. Li-

¹⁰ www.news24.com (23/08/2002).

¹¹ BBC World News, Africa, 31 July, 2002.

¹² www.news24.com (21/08/2002).

¹³ Hollandske rapport, s. 87.

gesom det er tilfældet i hæren, er der ikke noget alternativ til tjeneste i LDF. Teoretisk er det muligt at undtage sig tjeneste i LDF, idet loven siger, at tjenesten er frivillig. I praksis er personer under et betydeligt pres for at lade sig rekruttere, idet de ellers er risiko for, at blive betragtet som tilhængere eller støtter af hutu-militser. Konsekvenserne af at undtage sig tjeneste i LDF varierer fra region til region i Rwanda, men der er ikke oplysninger om alvorlige konsekvenser for de, som nægter at lade sig rekruttere til LDF.

I visse tilfælde er LDF medlemmer blevet indsat som støttestyrker for den rwandiske hær i DRC, men omfanget af dette er ikke kendt¹⁴.

Børnesoldater

Paraplyorganisationen Coalition to Stop the Use of Child Soldiers (CSC), der bl.a. har Human Rights Watch (HRW) og Amnesty International (AI) som medlemmer, vurderede i sin årsrapport for 2001¹⁵, at den rwandiske hær består af mellem 55.000 og 70.000 soldater, men gør opmærksom på, at der kan være helt op til 90.000 soldater i hæren. CSC oplyser, at der ikke er værnepligt i Rwanda, og at minimumsalderen for frivillig rekruttering til hæren er 16 år.

Ifølge den hollandske rapport¹⁶ kan unge fra det 17. år lade sig rekruttere. Officielt sker der ikke tvangsrekruttering i Rwanda og derfor heller ikke af børn. I praksis sker der periodiske tvangsudskrivninger, især i det nordvestlige Rwanda. Især børn er sårbare over for disse procedurer. Unge uden et anerkendt arbejde tvangsrekrutteres jævnligt, og under henvisning til bl.a. AI oplyser den hollandske rapport, at de tvangsrekrutterede tvinges til at kæmpe i DRC. Gadebørn anbringes i

¹⁴ Hollandske rapport, s. 87.

¹⁵ Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, Annual Report 2001, Rwanda. (www.child-soldiers.org). Det bemærkes, at oplysningerne i CSC's årsrapport for Rwanda er fra 1999 og 2000 og kun i enkelte tilfælde er der oplysninger fra 2001.

¹⁶ Hollandske rapport, s. 82.

såkaldte genopdragelseslejre ("*re-education camps*"). I disse lejre underkastes børnene en ideologisk¹⁷ og fysisk opdragelse. Børnene gennemgår ikke samme militærtræning som voksne, men de "*are taught things which will make it easy for children to join the army later*", ifølge en kommentar, som et barn har givet til HRW¹⁸. Imidlertid er der forskel på militære træningslejre og genopdragelseslejre for gadebørn. UNICEF overvåger lejrene for gadebørn, hvilket giver børnene en vis beskyttelse. Nogle børn vender tilbage til deres *commune* efter nogle få måneders ophold i lejrene. Det er også almindeligt at børn flygter fra lejrene.

Den hollandske rapport¹⁹ oplyser videre, at uledsagede mindreårige, der er blevet afvist som asylansøgere, og som returneres til Rwanda, er i samme risiko for at blive rekrutteret som andre rwandiske unge, såfremt de ikke kan bevise, at de har et arbejde. Derfor er der risiko for, at de kan blive rekrutteret. Det er stort set umuligt for dem at undgå rekruttering, medmindre de kan bestikke sig fra det eller flygte til udlandet.

Under kampene i juni 2001 mellem oprørere og regeringstropper i det nordvestlige Rwanda blev mellem 50 og 600²⁰ mindreårige medlemmer af oprørsstyrkerne taget til fange af regeringshæren. Ifølge den hollandske rapport²¹ var børnene underernærede, dårligt bevæbnede og de oplyste, at de var blevet tvangsrekrutteret af militsledere. Krigsfangerne fik lov til at tilbringe fire dage sammen med deres familier, førend de blev anbragt i genopdragelseslejre.

Til trods for, at Rwandas regering hævder, at der ikke findes børnesoldater i hæren oplyser CSC, at der er rapporter om, at der fortsat finder rekruttering af børnesoldater sted i Rwanda. Både regeringshæren og allierede paramilitære styrker re-

¹⁷ Dvs. at børnene lærer om standarder og værdier.

¹⁸ Human Rights Watch, Press Release on Rwanda, 1 February 2001.

¹⁹ Hollandske rapport, s. 82.

²⁰ Den hollandske rapport noterer, at kildernes oplysninger varierer mellem disse to tal.

²¹ Hollandske rapport, s. 83.

krutterer børn som soldater. Dette sker både i forbindelse med sporadiske kampe i Rwanda mellem hutu-oprørere og regeringstropper og i forbindelse med kampe mellem rwandiske regeringstropper og hutu-oprørere i det østlige DRC. Samtidig fortsætter hutu-oprørsgrupper i såvel Rwanda som i DRC og Burundi med at rekruttere børnesoldater.

Der findes i Rwanda tre skoler for såkaldte "*non-commissioned officers*", dvs. underofficerer. To af disse blev åbnet i 1998. Ifølge CSC er det blevet vurderet, at der befinder sig mere end 45.000 børn i disse tre skoler. CSC's egen kilde oplyser, at minimumsalderen for "*rank soldiers*" er helt ned til 10 år.

Imidlertid lovede Rwandas forsvarsministerium allerede i 1994 at demobilisere samtlige børnesoldater, også kaldet "*kadogo*" på swahili, dvs. "*de små*". Dengang blev det vurderet, at omkring 5.000 personer under 18 år var medlemmer af RPA.²² I slutningen af 1996 var 2.922 "*kadogos*" blevet demobiliseret og forsvarsministeriet hævdede, at der ikke var flere børnesoldater tilbage i hæren. Der er dog blevet sået tvivl om dette. CSC hævder i sin rapport, at der fortsat finder rekruttering af børn sted til RPA. CSC's egen kilde har oplyst, at der hvert år rekrutteres mellem 14.000 og 18.000 børn mellem 7 og 14 år til hæren. De rwandiske myndigheder har dog afvist denne beskyldning som "*latterlig*". Imidlertid gør CSC opmærksom på, at de såkaldte Local Defence Units, som fortsat opererer i Rwanda, har børn og unge mænd i sine rækker. Denne frivillige styrke består af lokale civile, som forsynes med våben og gennemgår en kort træningsperiode. I visse tilfælde er medlemmer af denne styrke blevet tvangsrekrutteret og i visse tilfælde er disse rekrutter blevet trænet i LDF for derefter at blive sendt til DRC for at kæmpe. Gennem hele 1999 og 2000 fortsatte RPA med at sende forstærkninger til DRC. Disse forstærkninger består bl.a. af frivillige og af tvangsrekrutterede børn. Disse børn inkluderer såvel rwandiske børn som børn fra DRC, som er blevet tvangsudskrevet eller kidnappet af rwandiske eller congolesiske styrker. Som regel bliver disse børn trænet af den rwandiske hær. Således rapporterede

²² Ifølge CSC varierer kilderne betydeligt med hensyn til antallet af børnesoldater. CSC oplyser således, at andre kilder anslog antallet af børnesoldater til at være mellem 15.000 og 20.000.

HRW i december 2000, at såvel RPA som dets allierede RCD-Goma havde bortført børn og unge mænd fra veje, markedspladser og deres hjem i det østlige DRC. Gennem hele 2000 blev det rapporteret, at RPA, ugandiske tropper og congolesiske oprørsstyrker havde bortført mange unge kvinder fra de landsbyer, som tropperne havde angrebet. En RCD-Goma militærtræner rapporterede, at RPA soldater og officerer havde overværet træningen af LDF-styrker i DRC, i lighed med de som findes i Rwanda.

Ifølge CSC rekrutterer den væbnede opposition til Rwandas regering også børn som soldater. Nogle af disse er blevet tvangsrekrutteret, mens andre "*frivilligt*" har ladet sig rekruttere, fordi de ikke har nogen familie eller økonomiske midler at leve af. Alderen kan variere mellem 11 og 14 år. I begyndelsen fungerer disse børn ofte som bærere, spioner eller kokke, men efter en kort træningsperiode bliver de aktive soldater. Siden 1998 har børn i det nordvestlige Rwanda angiveligt været mål for rekrutteringer til ex-FAR (dvs. den tidligere regeringshær i Rwanda) og hutu-militser. I samarbejde med kenyanske agenter har hutu-militser også rekrutteret kenyanske gadebørn. Der er oplysninger om, at der betales godt 500 US \$ for hver 150 gadebørn, der sendes til de rwandiske hutu-militser. Børnene lokkes med penge, løfter om velbetalte jobs og gode levevilkår i Uganda, Rwanda og Tanzania. Hutu-militsen Interhamwe begyndte at rekruttere børn i februar 1999. Rekrutteringen nåede et højdepunkt i perioden mellem maj og august samme år. Da de kenyanske myndigheder i begyndelsen af 2000 begyndte at rydde Nairobi for gadebørn og anholde disse som forberedelse for en kommende international konference, blev gadebørnene særligt sårbare over for agenternes falske løfter om et bedre liv.

Kvinder og militærtjeneste i Rwanda

Der er ingen oplysninger om, hvorvidt kvinder rekrutteres til den rwandiske hær RPA. Det britiske Home Office har i september 2002 oplyst til Dokumentationskontoret, at ifølge den britiske ambassade i Kigali rekrutteres der kvinder til LDF, men at antallet af kvinder i LDF er meget begrænset.

Décret - loi n° 21/1977 du 18 août 1977 instituant le Code Pénal

TITRE IV CODE PENAL MILITAIRES

...Section V - De la désertion

Article 479.

Est réputé déserteur et sera puni d'un emprisonnement d'un an à cinq ans:

1° tout officier qui, en temps de guerre, se sera absenté de son corps ou de sa résidence pendant plus de six jours ou qui aura quitté le territoire de la République sans autorisation;

2° tout officier qui, en temps de paix, se sera absenté de son corps ou de sa résidence pendant plus d'un mois ou qui, ayant quitté le territoire de la République sans autorisation, sera demeuré absent pendant plus de quinze jours.

Article 480.

La peine prévue à l'article précédent pourra être infligée à tout officier en congé ou en permission qui ne sera pas rentré à son corps ou à sa résidence en temps de guerre, six jours, en temps de paix, un mois après l'expiration de son congé ou de sa permission, ou après avoir reçu un ordre de rappel.

Article 481.

Est également réputé déserteur:

1° tout militaire d'un rang inférieur à celui d'officier qui se sera absenté de son corps ou de son détachement, sans y être autorisé, pendant plus de six jours en temps de guerre, pendant plus de quinze jours en temps de paix;

2° tout militaire d'un rang inférieur à celui d'officier qui, voyageant isolément, ne sera pas arrivé à destination, en temps de guerre, six jours, en temps de paix, quinze jours après celui qui lui aura été fixé;

3° tout militaire d'un rang inférieur à celui d'officier, en permission ou en congé, qui ne sera pas rentré à son corps, en temps de guerre six jours, en temps de paix, un mois après l'expiration de son congé ou de sa permission ou après l'époque fixée par un ordre de rappel.

Article 482.

Tout militaire d'un rang inférieur à celui d'officier, coupable de désertion en temps de paix, sera puni d'un emprisonnement de deux mois à deux ans.

La durée de l'emprisonnement sera de trois mois à trois ans:

1° si le coupable a déjà été antérieurement condamné pour désertion;

2° s'il a déserté de concert avec un camarade;

3° s'il a emporté son arme à feu ou s'il s'est saisi d'un véhicule militaire;

4°s'il faisait partie d'une patrouille, d'une garde, d'un poste ou de tout autre service armé au moment de la désertion;

5°s'il a franchi les limites du territoire de la République;

6° 'il a fait usage d'un congé ou permission contrefaits ou falsifiés;

7°si la désertion a duré plus de six mois.

Article 483.

Le maximum des peines portées à l'article précédent sera prononcé lorsque la désertion aura eu lieu en temps de guerre.

Article 484.

Est réputée désertion avec complot, toute désertion effectuée de concert par plus de deux militaires.

Article 485.

Le chef de complot sera puni, en temps de paix, d'un emprisonnement de deux à cinq ans, en temps de guerre, d'un emprisonnement de cinq à dix ans.

Les autres coupables seront punis, en temps de paix, d'un emprisonnement de trois mois à trois ans, en temps de guerre, d'un emprisonnement de deux à cinq ans.

Article 486.

Tout déserteur en présence de l'ennemi sera puni d'un emprisonnement de dix à quinze ans, s'il est officier, d'un emprisonnement de cinq à dix ans s'il est d'un rang inférieur.

Article 487.

Sera puni de mort, tout militaire coupable de désertion à l'ennemi.

...